

Werkwijze

De werkwijze van het Remediërend Rekenpakket Breuken loopt als volgt:

Stap 1: Maken en analyseren van de instaptoets van het hoofdstuk

- A. Op basis van het rekenprobleem kiest u het hoofdstuk dat het beste aansluit op het rekenprobleem. Hoofdstuk 1 gaat over getalbegrip, hoofdstuk 2 over bewerkingen met breuken en hoofdstuk 3 over de relatie van breuken met verhoudingen, kommagetallen of procenten.

Aandachtspunt voor het instappen in het remediërend rekenpakket.

De inhoud van hoofdstuk 1 (getalbegrip) vormt een voorwaarde voor de bewerkingen in hoofdstuk 2 (optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen). De inhoud van hoofdstuk 1 en 2 vormen weer een voorwaarde voor de opdrachten in hoofdstuk 3 (relaties met verhoudingen, kommagetallen en procenten).

- B. De leerling maakt de instaptoets van het gekozen hoofdstuk.
C. U kijkt de toets na met behulp van de antwoordbladen van de toets.
D. U vult het toetsregistratieformulier in van de instaptoets.
E. U bepaalt welke toetsonderdelen voldoende en welke onderdelen onvoldoende zijn gemaakt aan de hand van de 80%-norm die op het toetsregistratieformulier staat vermeld.
F. U bepaalt aan de hand van de resultaten welke blokken overgeslagen kunnen worden.
G. Bij twijfel kunt u extra informatie verzamelen door:
- de toets met de leerling na te bespreken aan de hand van de observatiepunten en/of aandachtspunten (beschreven in de handleiding bij het desbetreffende blok). De leerling geeft in deze nabespreking uitleg over de manier waarop hij de opgaven gemaakt heeft. Bij voldoende score op de observatiepunten kan de leerling het blok overslaan.
 - de leerling maakt voorafgaande aan het werken in het blok, de bloktoets van het desbetreffende blok waar u nog over twijfelt. Bij voldoende beheersing van het blok kunt u het blok over laten slaan.

Aandachtspunt voor de keuze van blokken.

Het is verstandig om bij blijvende twijfel de blokken van het hoofdstuk wel te laten maken. Zo kan de leerling met voldoende verankerde voorkennis verder werken. Daarnaast kunnen leerlingen die een aantal negatieve ervaringen hebben gehad met breuken, succeservaringen opdoen met de blokken die al beheerst worden. Dit bevordert de motivatie en het zelfvertrouwen.

Door de stapsgewijze opbouw van de blokken binnen het hoofdstuk wordt zoveel mogelijk voorkomen dat de leerling gefrustreerd raakt door opdrachten die te moeilijk zijn. Dit wordt gerealiseerd door niet te snel naar abstract niveau te gaan maar eerst voldoende aandacht te besteden aan concreet en schematisch niveau.

Stap 2: Voorbereiding leerkracht

- A. U leest de doelen en de opbouw van het blok door. Deze informatie vindt u in tweede deel van deze verantwoording. Daarnaast kent u de verdiepvragen en observatiepunten van het blok. Deze informatie vindt u in de handleiding bij het desbetreffende blok.

De voorbereiding

Aan de hand van de informatie uit de handleiding en de verantwoording kunt u:

- de juiste materialen op tijd bij de hand hebben
- het accent tijdens de instructie op de juiste plaats leggen, afgestemd op de leerling,
- de leerling tijdens het werken gericht observeren (zie observatiepunten),
- de vragen van de leerling beantwoorden,
- de juiste verdiepvragen stellen tijdens de nabespreking van de opgaven waardoor u de leerling kan helpen verbanden te leggen en zo inzicht te krijgen in de stof (zie verdiepvragen).
- het moment kiezen waarop extra leergesprekken uitgevoerd moeten worden en welke materialen en modellen ingezet kunnen worden om de leerling te ondersteunen.
- het accent van het leergesprek op de juiste plaats leggen.
- de hiaten van de leerling plaatsen in de leerlijn zodat u terug kunt grijpen naar voorwaardelijke activiteiten uit voorafgaande blokken.

Stap 3: Start van het blok

A. U maakt met de leerling een aantal praktische afspraken over:

- de instructies: worden de instructies samen met u uitgevoerd of mag de leerling alleen of in een tweetal de instructies doorlopen?
- de verwerkingsopgaven: worden de verwerkingsopgaven alleen gemaakt of mag de leerling ook samenwerken?
- de ontwerpogave ('bedenk zelf een opgave') onder aan de bladzijde: wordt de ontwerpogave door u of door een medeleerling gemaakt?
- De werkwijze rondom de smile onderaan de bladzijde: op welke wijze wordt de cirkel onder aan de bladzijde ingevuld?

B. De leerling start in het blok.

Stap 4: Verwerking van het blok

A. De leerling maakt alleen of in een tweetal de oriënterende opdracht om voorkennis op te halen. U observeert tijdens deze opdracht.

De oriënterende opdracht.

De oriënterende opdracht is een open opdracht waarin de leerlingen al een deel van de activiteiten uit dat blok uitvoeren. Het is belangrijk dat de leerling deze opdracht maakt zonder aanwijzingen of sturing in de oplossingswijze. In deze opdracht wordt de leerling juist uitgedaagd de situatie te rekenen, knippen, kleuren, handelen, etc. om zo tot een antwoord te komen. Dit puzzelen maakt dat de leerling kennis van vorige blokken toe gaat passen in nieuwe situaties en voorkennis ophaalt die hij nodig heeft voor dit soort opdrachten. Het is niet erg als het juiste antwoord niet meteen gevonden wordt. In dit blok zal hij leren om deze opdrachten te maken.

Als u tijdens de oriënterende opdracht de leerling observeert aan de hand van de observatiepunten krijgt u een beeld welke observatiepunten de leerling al spontaan toepast en welke observatiepunten in de instructie expliciet onder de aandacht gebracht moeten worden. Het geeft u informatie over voorkennis en de spontane strategie van de leerling die u goed kunt gebruiken.

B. Samen met u wordt de oriënterende opdracht nabesproken

C. Samen met u wordt het doel van het blok gelezen.

Het doel van het blok

Aan het begin van het blok is het doel van het blok beschreven in leerlingentaal. In ieder blok wordt de leerling aan het begin van het blok gericht op de volgende vragen: 'wat heb ik geleerd' en 'wat ga ik leren?'. Door expliciet het doel van het blok te noemen zal de leerling gericht kunnen werken aan dit doel. Misschien kan de leerling de vraag al beantwoorden die gesteld wordt. Aan het einde van het blok zal het doel nog een keer terugkomen. Door het doel nog een keer te bespreken ervaart de leerling dat het lezen van de instructie, het maken van de opgaven en het spelen van de spelletjes daadwerkelijk iets opgeleverd heeft.

D. Alleen of gezamenlijk wordt de instructie gelezen.

Kenmerken van de instructie.

Geprobeerd is om de instructies zo eenvoudig mogelijk te houden. De herkenbaarheid zet de leerling aan tot wiskundige activiteit, waarbij oplossingen op verschillend niveau (formeel, semi-formeel en informeel) ontstaan. Er is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van eenvoudige breuken in concrete contexten die goed om te zetten zijn naar een afbeelding of model. De leerling krijgt zo de gelegenheid om op eigen niveau tot een oplossing te komen. Kinderen kunnen de situatie zelf schematiseren of kunnen in een schematische tekening van de situatie het rekenprobleem terugvinden.

In de instructies is er een beperking aangebracht in het aantal verschillende modellen en oplossingsstrategieën. De breukenstrook en de getallenlijn zijn de centrale ondersteunende modellen en komen in bijna iedere instructie terug. Leerlingen krijgen zo het vertrouwen dat ze met behulp van deze modellen tot een oplossing kunnen komen. In sommige oefeningen staat een model klaar en wordt het gebruik van modellen expliciet geoefend. Uiteindelijk moet de leerling een eigen model en strategie kunnen kiezen en gebruiken. Dit is misschien zelfs wel een heel eigen notatiewijze. Doel van dit rekenpakket is daarom ook niet per definitie om te komen tot verkorting van de rekenstrategie, maar om de leerling te leren een model of strategie te kiezen die hem helpt om het probleem op te lossen.

E. Bij een aantal instructies wordt aan de leerling gevraagd de giraffe te kleuren van de strategie die de leerling het meest aanspreekt.

Het inkleuren van de giraffe in de instructie.

Het kleuren van de giraffe dwingt de leerling om goed te kijken naar de verschillende strategieën die in de instructie aangeboden worden. Het is belangrijk dat de leerling na de instructie een model of strategie vindt die hem aanspreekt en waarvan hij het gevoel heeft dat hij het kan gebruiken.

In de meeste gevallen worden na de instructie de strategieën nog los van elkaar geoefend. Daarna volgt een aantal opgaven waarin de leerling een eigen strategie moet gebruiken. Als de leerling na het oefenen van de strategieën in de voorafgaande opdrachten, nog geen voorkeursstrategie heeft, dan kan hij terugbladeren naar de instructie en de gekleurde strategie gebruiken.

Er is bewust gekozen om de modellen (breukenstrook, procentenstrook, getallenlijn, dubbele getallenlijn, verhoudingstabel, DHTL-schema) en strategieën (tekenen en handig rekenen/ met het hoofd) steeds terug te laten komen zodat modellen en strategieën die leerlingen gebruiken met succes, in de volgende instructie weer opgepakt en eventueel verkort kunnen worden. In bijlage 5 van de handleiding vindt u een kopieerblad met de verschillende giraffes erop.

Als de leerling een eigen strategie ontwikkelt waarmee hij tot een antwoord kan komen, dan kan deze strategie ook gebruikt worden. Hopelijk zal de leerling tot verkorting komen door de opdrachten waarin de andere strategieën expliciet geoefend worden.

F. Alleen of in een tweetal worden de verwerkingsopdrachten na de instructie gemaakt.

Het maken van de verwerkingsopdrachten.

Een belangrijk uitgangspunt van dit remediërend pakket is dat de leerling de ruimte krijgt om zelf met breuken te handelen, te experimenteren en zo op een actieve manier oplossingen te bedenken. De instructies worden verwerkt met verschillende verwerkingsactiviteiten. De leerling tekent, knipt, kleurt en speelt in sommige blokken als afsluitende activiteit een spel.

Door zelf actief met breuken bezig te zijn ontdekt de leerling de achterliggende principes van breuken en bouwt de leerling zijn eigen kennis op, legt relaties met eigen voorkennis en komt zo tot eigen inzichten.

De leerling zoekt in eerste instantie zelf naar een antwoord. De leerkracht laat de leerling niet aan zijn lot over, maar geeft de leerling de ruimte om zelf zijn wiskunde op te bouwen. Uw rol is zo min mogelijk te sturen, maar in eerste instantie een afwachthouding aan te nemen. De insteek is de aanpak van de leerling. Zo leert de leerling zelf de weg te bepalen die naar het doel leidt, deze weg te bewandelen, problemen die zich voordoen op te lossen en dus eigen beslissingen te nemen.

Bij een vraag van een leerling is uw insteek niet het geven van uitleg over een opdracht, maar om uit te gaan van de kennis die de leerling al heeft. U vraagt: 'wat snap je al wel?' en gaat vanuit deze informatie door. De leerling 'consumeert' op deze manier zo min mogelijk de kennis en de strategieën van de leerkracht. Daarnaast merkt de leerling zo dat initiatieven gewaardeerd worden en dat hij zelf verantwoordelijk is voor het komen tot een antwoord.

Het gevaar van een zelfstandig te verwerken remediërend rekenpakket is dat het rekenen verwordt tot een solistische activiteit. U moet daarom voorkomen dat de leerling in een rekenisolement terecht komt. Door samen te laten werken wordt de leerling in staat gesteld samen handelend en probleemoplossend bezig te zijn en zo met elkaar problemen op te lossen. U zorgt er zo voor dat de verschillende benaderingen en oplossingen van de leerling uitgewisseld kunnen worden en gewaardeerd worden. Twee weten vaak meer dan één en daarom geeft samenwerken vaak ook een gevoel van zelfvertrouwen.

Bij sommige opdrachten staat een 'doorbijter'. Deze doorbijter staat voor sommen die extra moeilijk zijn of wat puzzelwerk vragen. U kunt de opdrachten zien als verrijkingsopdracht: een opdracht die meer vraagt dan de andere opdrachten. Deze opdrachten en de spelletjes aan het einde van het blok zijn zeer geschikt om samen te maken.

G. De leerling maakt alleen of in een tweetal de ontwerpopdracht onderaan iedere bladzijde.

De ontwerpopgave als leermoment en reflectieopdracht.

De ontwerpopgave onderaan de bladzijde dwingt de leerling de kennis die hij in de opgave heeft opgedaan, toe te passen in een eigen opgave. Vervolgens maakt u (of een medeleerling) de opgave en verwoordt tijdens het maken van de som de gebruikte strategie hardop. De ontwerper van de opgave hoort zo welke strategie u gebruikt. Bij het maken van de opgave heeft de leerling rekening moeten houden met de oplossing en heeft zich waarschijnlijk een voorstelling gemaakt van de oplossingsstrategie die u gaat gebruiken. Nu is niet meer het antwoord interessant, want dat kent de leerling al. Nu wordt uw oplossingsstrategie interessant. De leerling hoort 'een expert' vertellen hoe hij aan het antwoord is gekomen. Had hij gedacht dat u op deze wijze tot een antwoord zou komen? Wat was er anders?

Tip: laat de leerling eens een mooie opgave op het bord tekenen en laat vervolgens de hele klas deze opdracht maken.

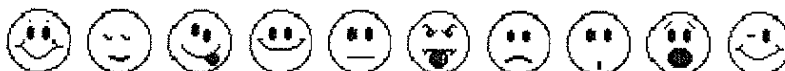
H. De leerling tekent of kleurt onder aan de bladzijde de smile.

Werkwijze smile als feedback op de opdracht.

Door middel van het invullen van de smile wordt de leerling gedwongen te reflecteren op het eigen leerproces. Hoe is de bladzijde gegaan? Heb ik een handige strategie kunnen vinden en gebruiken? Heb ik de leerstof uiteindelijk begrepen? Heb ik nog extra instructie nodig? Met het kleuren van de smile krijgt de leerling namelijk ook de verantwoordelijkheid om aan te geven dat een opdracht niet goed is gegaan.

Naast het aantal goed beantwoorde vragen geeft de smile u dus aanvullende informatie over de ervaringen van de leerling met de bladzijde. Goed gemaakte opdrachten vormen de basis om verder te gaan. De verdrietige of boze smile geeft de leerkracht een aanleiding om specifieker op een opgave in te gaan aan de hand van de verdiepvragen of om een leergesprek in te lassen. Een vrolijke smile vraagt om een compliment voor een goed gemaakte bladzijde. Sluit activiteiten af door terug te kijken op het proces en welke acties geholpen hebben. Laat de leerling een eigen smile maken en zelf reflecteren aan de hand van de smile.

Als een leerling niet weet welke smile hij moet tekenen, dan zijn hier aan aantal voorbeelden:

Tip: leg bij de nabespreking niet alleen de nadruk op de moeilijke opgaven (smiles met een verdrietig mondje of zelfs een traan), maar ook op de opgaven die goed gegaan zijn. De leerling vertelt graag hoe hij een opdracht handig aan heeft gepakt en deze opgaven zijn een goede basis voor de opgaven die minder makkelijk verliepen.

I. Samen met u worden het tegeltje van de giraffe gelezen.

Werkwijze giraffe met het tegeltje.

De giraffe met het bordje of de 'tegeltjeswijsheid' geef de essentie aan van dat deel. Vaak kunt u de breuk die beschreven staat vervangen door een andere breuk en de leerling om een aanvulling vragen.

Voorbeeld: *Verdeel je iets eerlijk in 9 delen, dan is $\frac{9}{9}$ weer het geheel.*

Deze tekst kan vervangen worden door een willekeurige andere breuk of verdeling: *Verdeel je iets eerlijk in 5 delen, dan is ... (leerling vult in) weer het geheel.*

Meer informatie vindt u in de blokbeschrijvingen in dit deel van de map

Gedurende het blok

- A. U bespreekt, voorafgaand aan een nieuwe instructie of toets, met de leerling (een keuze uit) de oefeningen die gemaakt zijn. Het aantal gemaakte fouten en de ingevulde smiles rechts onderaan de bladzijde kunnen gebruikt worden bij de keuze van de opgaven die nabesproken worden (zie werkwijze smile). Door middel van de verdiepingsvragen kunt u er achter te komen of de leerling de vaardigheid werkelijk beheerst.

Werkwijze met de verdiepingsvragen.

In de handleiding staan per blok een aantal verdiepingsvragen beschreven. De verdiepingsvragen beslaan de belangrijkste kennis en vaardigheden die in het blok aan de orde komen. De verdiepingsvragen zijn voorbeeldvragen. In de vraag is bijvoorbeeld een bepaalde breuk opgenomen, bijvoorbeeld: 'waarom heet het deel $\frac{3}{4}$ deel?'. Vervolgens staat tussen haakjes de strekking van het antwoord: (Je kunt het figuur in 4 gelijke stukken verdelen. Elk stuk heet een vierde deel. Drie delen heet $\frac{3}{4}$ deel). Voor deze breuk kan iedere willekeurige breuk ingevuld worden, afhankelijk van de som die besproken wordt. U kunt de breuk gebruiken die in de opgave gegeven is. Aan de hand van de strekking van het antwoord kunt u zien of de leerling de achterliggende principes begrepen heeft. Het is niet de bedoeling dat de leerling het antwoord op precies dezelfde wijze formuleert, maar wel dat de leerling de strekking van het antwoord geeft ('4 gelijke delen' en '3 van de 4 delen genomen'). Bij sommige verdiepingsvragen worden meerdere oplossingsstrategieën gegeven. Het is niet de bedoeling dat de leerling alle strategieën op kan noemen, maar wel de strategie die hij heeft gebruikt kan verwoorden.

Naast de verdiepingsvragen van het blok zijn er ook verdiepingsvragen opgenomen die de leerling in de voorafgaande blokken al heeft gebruikt.

Het is belangrijk dat u, als voorbereiding van een blok, de verdiepingsvragen doorgelezen heeft zodat u tijdens de nabespreking de juiste verdiepingsvragen kunt stellen.

Een bijkomend voordeel van het gebruik van de verdiepingsvragen is dat de vragen en antwoorden steun geven bij de formulering van het antwoord. In de situatie dat de Rt-er buiten de groep en de leerkracht binnen de groep eenzelfde leerling begeleidt, dan biedt de formulering van het antwoord een gemeenschappelijke taal die zowel de RT-er als de groepsleerkracht spreekt.

- B. U observeert de leerling tijdens het zelfstandig werken, tijdens de instructie, tijdens de nabespreking en tijdens de leergesprekken. Deze observatie vindt plaats aan de hand van de observatiepunten. De observatiepunten staan op het registratieformulier observatiepunten in de handleiding. De verzamelde gegevens worden genoteerd op het registratieformulier.

Werkwijze van de observatiepunten.

Met de observatiepunten kunt u nagaan of de leerling de wiskundige essentie van de activiteit heeft begrepen. Aan de hand van deze punten kunt u oplossingen en gemaakte opdrachten analyseren en beoordelen. Op het registratieformulier observatiepunten staan de belangrijkste vaardigheden die de leerlingen aan het einde van het blok moeten beheersen. De observatiepunten vormen daarom ook één lijn met de instructies, de verdiepvragen en de leergesprekken. In de lijst observatiepunten zijn geen wenselijke of beoogde oplossingswijzen opgenomen omdat dit afhankelijk is van de mogelijkheden van de leerling.

Op het registratieformulier kunt u met data aangegeven op welk moment u het observatiepunt geobserveerd heeft en of het observatiepunt op dat moment beheerst of niet beheerst werd. Op het moment dat een vaardigheid in de instructie aan de orde is geweest en de leerling de vaardigheid heeft geoefend op papier, maar nog steeds onvoldoende blijft scoren op het observatiepunt, dan is de volgende stap het uitvoeren van een leergesprek. Het leergesprek kan dan gezien worden als een extra instructie.

- C. De leerkracht besluit, aan de hand van het zelfstandig verwerkte materiaal en de nabespreking, om wel of niet een leergesprek te houden.

Werkwijze van de leergesprekken.

Op het moment dat een vaardigheid in de instructie aan de orde is geweest en de leerling de vaardigheid heeft geoefend op papier, maar nog steeds onvoldoende blijft scoren op het observatiepunt, dan is de volgende stap het uitvoeren van een leergesprek. Het leergesprek kan dan gezien worden als een extra instructie.

De leergesprekken zijn beschreven in de handleiding en beslaan een specifieke vaardigheid die in dat blok aan de orde komt. Kies het leergesprek dat aansluit bij de oefeningen waar de leerling mee bezig is. Dit betekent dat u niet per definitie met leergesprek 1 start! Tijdens het leergesprek is het belangrijk dat de leerling actief en praktisch aan de slag gaat door veel te handelen met stroken, te kleuren, te meten, te tekenen, te knippen, etc. Op die manier kan de leerling een eigen strategie vinden of een strategie verkorten. Herhaal het leergesprek met een aantal verschillende sommen zodat de vaardigheid meerdere keren toegepast wordt.

Tip: herhaaldelijk oefenen van opdrachten die de leerling onvoldoende beheerst heeft veel minder effect dan het uitvoeren van een leergesprek.

- D. Als afsluiting van een aantal blokken zijn spelletjes opgenomen waarmee de leerling de geoefende vaardigheid nog eens op een ontspannen en aantrekkelijke manier toepast. De spelletjes en met name de automatiseringsspelletjes, vormen een essentieel onderdeel van het blok. In plaats van rijen met sommen is een spelvorm gekozen voor het inoefenen van de vaardigheden. Deze spelletjes vormen daarom geen keuzeonderdeel van het blok!

Stap 6: Afsluiting van het blok

- A. Samen met u wordt het doel van het blok gelezen.

Het doel van het blok

Aan het einde van het blok is het doel van het blok beschreven in leerlingentaal. In ieder blok wordt de leerling aan het begin van het blok gericht op de volgende vragen: 'wat heb ik geleerd' en 'wat ga ik leren?'. Door expliciet het doel van het blok te noemen zal de leerling gericht kunnen werken aan dit doel. Aan het einde van het blok zal het doel nog een keer terugkomen. Door het doel nog een keer te bespreken ervaart de leerling dat het lezen van de instructie, het maken van de opgaven en het spelen van de spelletjes daadwerkelijk iets opgeleverd heeft.

- B. De leerling maakt eerst de toets van het blok voordat hij begint bij het volgende blok.
C. U kijkt de toets na en vult het toetsregistratieformulier in.

- D. U bekijkt welke opdrachten de leerling voldoende heeft gemaakt en welke opdrachten de leerling onvoldoende heeft gemaakt (die opgaven die onder de 80%-norm zijn gemaakt).
- E. Bij voldoende beheersing start de leerling met een volgend blok of is de leerling klaar.

Minimumdoelen en differentiatie

Per blok is een bloktoets opgenomen. Op het toetsregistratieformulier staat per opgave welk doel getoetst wordt en het te verwachten beheersingsniveau (80%-norm). De toetsopgaven zijn niet per definitie de minimumdoelen die bereikt moeten worden. Doelen als een goed begrip van breuken, het kunnen plaatsen op de getallenlijn en het kunnen toepassen van breuken in elementaire situaties zijn voor alle leerling van grote betekenis. Dat geldt ook voor een verkenning van het vergelijken van breuken en het uitvoeren van eenvoudige bewerkingen met breuken. Maar het verwerven van inzicht in alle procedures voor het optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen van breuken is maar voor sommige leerling van belang. Zeker de opgaven in hoofdstuk 2 en 3 beslaan meer dan de kerndoelen.

Er zijn verschillende leerlingen die met het rekenpakket breuken werken. Differentiatie in het breukenonderwijs is daarom noodzakelijk. Het minimumdoel is afhankelijk van de leerling. Niet elk leerdoel is voor iedere leerling haalbaar en van even groot belang.

Een aantal voorbeelden:

- van leerlingen uit het voortgezet onderwijs waarvan verwacht wordt dat ze de bewerkingen met breuken foutloos kunnen uitvoeren
- van leerlingen in de bovenbouw van het basisonderwijs die in de methode tegen specifieke problemen oplopen en specifieke vaardigheden (zoals optellen en aftrekken van breuken) extra moeten oefenen
- van leerlingen die al bij de start van de leerlijn breuken aanlopen tegen problemen zoals het komen tot inzicht rond bijvoorbeeld de waarde van een breuk
- van leerlingen uit het speciaal basisonderwijs, waarvoor het doel is om kennis te maken met breuken

Differentiatie wordt in dit remediërende rekenpakket vormgegeven door:

- getallen eenvoudig te houden en verschillende oplossingen toe te laten
 - met slechts een deel van de leerling door te gaan met het verwerven van formele procedures.
- In de beschrijving van de verschillende blokken is een aanzet gegeven voor een globale doelenbeschrijving. In bijlage 1 van deze verantwoording is een beschrijving opgenomen van het voorstel voor nieuwe kerndoelen.

- F. Bij twijfel over de beheersing:
- u houdt, aan de hand van de observatiepunten en de verdiepingsvragen in het betreffende blok, een nabespreking van de toets met de leerling. U vraagt de leerling uit te leggen hoe hij tot zijn antwoord is gekomen.
 - u bepaalt aan de hand van zijn antwoorden en de observatiepunten of de leerling de vaardigheid voldoende beheerst.
- G. Bij onvoldoende beheersing:
- u kunt de leergesprekken die nog niet zijn uitgevoerd alsnog uitvoeren of de al uitgevoerde leergesprekken opnieuw uitvoeren. Al eerder uitgevoerde leergesprekken kunnen vernieuwd worden door de breuken te veranderen.
 - zijn alle opgaven gemaakt en alle leergesprekken gevoerd en de leerling beheerst de stof nog niet, dan zullen er andere opgaven gemaakt moeten worden die aansluiten bij de missende kennis van de leerling. Hierbij gaat het om opgaven die aansluiten bij specifieke observatiepunten van het huidige of het voorafgaande blok die nog niet beheerst worden.

Op bladzijde 3 en 4 van de handleiding vindt u een beschrijving van de afname van de toetsen.